

<https://www.printo.it/pediatric-rheumatology/SI/intro>

Revmatska Vročica in Post-Streptokokni Reaktivni Artritis

Različica

1. KAJ JE REVMATSKA VROČICA

1.1 Kaj je revmatska vročica ?

Akutna revmatska vročica je bolezen, ki jo sproži okužba žrela povzročena z bakterijo streptokok. Obstaja več različnih skupin streptokokov, vendar le skupina A lahko povzroči revmatsko vročico. Kljub temu, da je streptokok pogost povzročitelj faringitisa (vnetja žrela) pri šolskih otrocih, zelo malo otrok s to okužbo razvije revmatsko vročico. Bolezen lahko povzroči vnetje in s tem okvaro na srcu. Bolezen se ponavadi začne s prehodnimi, selečimi se bolečinami in oteklinami v različnih sklepih, kasneje se lahko razvije tudi vnetje na srcu (karditis) ali nenormalni in nehoteni zgibki (horea) kot posledica vnetja v možganih. Bolezen lahko spremlja tudi kožni izpuščaj ali podkožne zatrdline (noduli).

1.2 Kako pogosta je bolezen ?

Pred dobo antibiotikov je bila bolezen zelo pogosta, predvsem v predelih s toplim podnebjem. Sedaj, ko za zdravljenje streptokoknega faringitisa uporabljamo ustrezne antibiotike, se je pojavnost bolezni zelo zmanjšala, vendar se še vedno pojavlja po celem svetu predvsem pri otrocih starih 5-15 let. Manjši delež teh otrok razvije tudi bolezen na srcu. Ker bolezen večkrat prizadene sklepe, jo obravnavamo tudi kot eno izmed revmatskih bolezni pri otrocih in mladostnikih. Pogostnost revmatske vročice je različna po različnih delih sveta. V nekaterih državah se sploh ne pojavlja, medtem ko je drugje relativno

---

pogosta (več kot 40 primerov na 100,000 oseb na leto). Ocenjujejo, da ima prizadetost srca zaradi revmatske vročice približno 15 milijonov ljudi na svetu, ob tem vsako leto zaradi te bolezni vsako leto zboli 282.000 in umre 233.000 ljudi po svetu.

1.3 Kaj je vzrok bolezni ?

Bolezen je posledica neustreznega imunskega odziva kot posledica okužbe žrela z bakterijo Streptokok piogenes, ki spada v skupino beta-hemolitičnih streptokokov skupine A. Epizodi bolečega žrela ponavadi sledi različno dolgo obdobje, ko je otrok brez težav.

Antibiotično zdravljenje pozdravi okužbo žrela in s tem ustavi stimulacijo imunskega sistema in prepreči razvoj revmatske vročice. Po preboleli revmatski vročici je potrebno dolgotrajno jemanje antibiotika, da se s tem prepreči nove streptokokne okužbe in s tem nove napade bolezni, kar je najpogosteje v prvih 3 letih po bolezni.

1.4 Je bolezen dedna ?

Revmatska vročica ni dedna bolezen in se ne prenaša iz starša na otroke. Kljub temu se v nekaterih družinah pojavlja bolj pogosto. Lahko, da gre za genetske dejavnike, ki povečajo verjetnost prenosa streptokoknih okužb iz osebe na osebo. Streptokokna okužba se prenaša preko dihal in sline.

1.5 Zakaj ima moj otrok to bolezen ? Bi jo lahko preprečili ?

Tako dejavniki iz okolja kot tudi sev streptokoka so pomembni za razvoj bolezni, v praksi pa je težko predvideti kdo bo za boleznijo zbolel. Vnetje sklepov (arthritis) in na srcu povzroči neustrezen imunski odziv na beljakovine streptokoka. Verjetnost za razvoj bolezni je večja, če se za to dovzetna oseba okuži z določenimi sevi streptokoka. Bolezen je pogosta tam, kjer veliko ljudi živi tesno skupaj. Za preventivo revmatske vročice je ključna hitra diagnoza streptokokne okužbe žrela pri sicer zdravih otrocih in njeno čimprejšnje zdravljenje z antibiotikom (priporočljivi antibiotik je penicilin).

1.6 Je bolezen prenosljiva ?

Revmatska vročica sama po sebi ni nalezljiva, nalezljiva pa je streptokokna okužba žrela. Streptokoki se prenašajo med osebami s tesnimi stiki doma, v šoli, pri telovadbi in drugje. Pomembna je dobra higiena rok, izogibati se je potrebno tesnim stikom z osebami, ki imajo streptokokno okužbo žrela.

1.7 Kaj so glavni simptomi ?

Revmatska vročica se ponavadi pokaže s kombinacijo težav, ki so lahko različne od bolnika do bolnika. Pojavi se po epizodi nezdravljenega vnetja žrela oz. mandljev.

Vnetje žrela ali mandljev se po navadi kaže s povišano telesno temperaturo, bolečim in pordelim žrelom ali mandlji na katerih ponavadi vidimo gnojne obloge ter povečanimi in bolečimi bezgavkami na vratu. Omenjeni simptomi so lahko zelo blagi ali celo povsem odsotni pri otrocih in mladostnikih. Po tem, ko okužba žrela mine ponavadi sledi obdobje 2-3 tednov, ko otrok nima nobenih težav, čemur sledi porast telesne temperature z enim ali več znaki opisanimi spodaj.

Artritis

Artritis ponavadi prizadene več velikih sklepov (koleno, gleženj, komolec, rama), lahko istočasno, ali pa se vnetje sklepov seli iz enega v drug sklep. To imenujemo seleči se ali migratorni artritis. Prizadetost rok in vratne hrbtenice je redkejša. Bolečina v sklepih je lahko huda, kljub temu, da oteklina ponavadi ni izrazita. Bolečina običajno zelo hitro popusti po tem, ko otrok prejme protivnetno zdravilo. Najpogosteje se kot protivnetno zdravilo uporablja Aspirin.

Karditis

Vnetje na srcu je najbolj resen zaplet boleznih. Pospešen utrip srca v mirovanju ali med spanjem je lahko že znak prizadetosti srca v sklopu revmatske vročice. Ob pregledu je ponavadi slišati nad srcem novo nastal srčni šum, ki je glavni znak prizadetosti s strani srca. Srčni šum je lahko tih ali glasnejši in kaže na vnetje srčnih zaklopk (endokarditis). Kadar se vname ovojnica okrog srca (perikarditis) se lahko okoli srca nabere tekočina, kar ponavadi ne povzroča težav in mine samo od sebe. Ob izrazitejšem vnetju srčne mišice (miokarditis) lahko pride do srčnega popuščenja (slabšega delovanja srca kot črpalke). Slednje se lahko kaže s kašljem, bolečinami v prsnem košu, hitrim srčnim utripom

---

in oteženim dihanjem. V tem primeru je potreben pregled pri kardiologu in dodatne preiskave. Srčne zaklopke so lahko prizadete že ob prvi epizodi revmatske vročice, bolj pogosto pa šele po več ponavljajočih se epizodah, kar se lahko pokaže kot težava šele kasneje v odrasli dobi. Ravno zato je ključna preventiva.

Horea

Izraz horea izhaja iz grške besede, ki pomeni ples. Gre za motnjo gibanja, ki je posledica vnetja v delu možganov, ki je odgovoren za koordinacijo gibov. Do horee pride pri 10-30 % bolnikov z revmatsko vročico. Horea se ponavadi pojavi kasneje, celo 1-6 mesecev po okužbi žrela. Zgodnji znaki so lahko težave pri pisanju, težave pri oblačenju in drugih aktivnostih, ali celo pri hoji in hranjenju zaradi nenadzorovanih in nehotenih gibov. Slednji se lahko umirijo med spanjem, ojačajo pa se med stresom in pri utrujenosti. Pride lahko tudi do slabše koncentracije, anksioznosti, motenj počutja, jokanja. Kadar so težave blage jih lahko zamenjamo za vedenjske motnje. Horea mine sama od sebe, včasih je potrebno zdravljenje.

Kožne spremembe

Redkejši znaki bolezni so kožni izpuščaj v obliki "eritema marginatum" (rdeči obroči) in podkožni vozlički, ki so neboleči, od podlage premikajoči noduli ponavadi nad sklepi. Pojavijo se pri manj kot 5% bolnikov in jih lahko spregledamo, saj so zelo prehodni. Ponavadi ne gre za edine znake bolezni. Drugi simptomi/znaki bolezni so: povišana telesna temperatura, utrujenost, izguba apetita, bledica, bolečina v trebuhu, krvavitve iz nosu.

1.8 Poteka bolezen enako pri vseh otrocih ?

Najpogosteje se pojavi srčni šum v kombinaciji z artritisom in vročino. Pri mlajših otrocih so ponavadi sklepne bolečine blažje. Horea je lahko edina manifestacija bolezni ali je lahko v kombinaciji z vnetjem na srcu, zato je potrebno skrbno spremljanje s strani kardiologov.

1.9 Ali je bolezen drugačna pri otrocih kot pri odraslih ?

Revmatska vročica ponavadi prizadene šolske otroke in mlade odrasle

---

do 25 leta starosti. Redka je pred 3 letom starosti, več kot 80 % otrok je starih med 5 in 19 let. Možen je pojav tudi kasneje v življenju, predvsem kadar bolniki ne jemljejo ustrezne preventivne antibiotične terapije.